

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ ТУРИЗМУ ЯК ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЛЮДИНИ

Актуальність дослідження. обумовлюється тими об'єктивними процесами, що свідчать про якісні зміни в життєдіяльності сучасної людини. Це стосується, насамперед, зростання ролі туризму в системі суспільного виробництва, посилення залежності соціалізації людини і реалізації нею свого потенціалу від її туристської активності, а також змін в змісті і характері праці під впливом глобалізації соціальних процесів і підвищення мобільності людини, що стимулює розвиток туристичної індустрії. **Мета дослідження:** полягає в тому, щоб здійснити соціально-філософський аналіз туризму як форми соціальної активності людини. **Завдання дослідження:** дати визначення туризму як соціального явища; проаналізувати специфіку туризму як форми соціальної активності особи; уточнити філософсько-методологічний інструментарій дослідження туризму як соціального явища; виявити критерії типології туризму та характеристики основних його видів. **Об'єктом дослідження** є мисленеві конструкції щодо дослідження туристської активності людини і туризму як галузі суспільного виробництва та соціального явища в сучасній науці. **Предмет дослідження** є соціальні детермінанти оптимізації туристичної діяльності як специфічно людської активності, спрямованої на реалізацію потенціалу сучасної особи та задоволення її туристських потреб. Систематичне дослідження туризму почалося з кінця ХХ століття, коли подорожі, рекреаційна діяльність, туризм стають предметом теоретичного осмислення філософів, істориків, соціологів та економістів. Відзначають такі аспекти дослідження туризму як: соціальний, історичний, економічний, правовий, медичний, географічний та міжнародний. При дослідженні соціально-філософського аспекту туризму розглядається процес його розвитку в суспільстві та вплив на формування світогляду та свідомості людини, порушуються питання туристської активності особи та виділяються пізнавальні чинники туристсько-краєзнавчої діяльності. З'ясування сутності туризму як соціального інституту, форми активності людини потребує визначення факторів, що впливають на його виникнення та розвиток. Розглядаючи туризм в сучасному суспільстві, він виступає важливою формою реалізації людиною свого сутнісного потенціалу і життєвих сил.[1,с.42-47]. Своєю появою туризм завдає індустріальній стадії розвитку людства. Прискорені інноваційні зміни, пов'язані з науково-технічним прогресом, сприяли загальному соціально-економічному розвитку певних країн, підвищенню рівня життя їх населення, змінювали спосіб та стиль життя. Саме за цих умов, що докорінно змінювали суспільні моделі життєдіяльності людства, туризм перетворився у форму проведення дозвілля, забезпечену діяльністю міжгалузевого комплексу по задоволенню потреб населення у відпочинку та оздоровленні, у потужну комунікативну складову глобалізаційного процесу [2]. За формою організації виділяють чотири форми туризму: 1)груповий; 2)індивідуальний; 3)індивідуально-груповий; 4)сімейний. Туризм можна класифікувати за такими критеріями: метою подорожі; спрямованістю туристичних потоків; масштабами охоплення території; способом пересування та використанням транспортних засобів; терміном поїздки; сезонністю; демографічним і соціальним складом учасників подорожі; ступенем організованості; принципами організації продажу туру та формою організації туристичного обслуговування [3]. Суттєвою ознакою туристської діяльності людини є активність, спрямована на пізнання і освоєння оточуючого світу, побудову нових систем взаємовідносин. Туризм розглядається як прагнення людини до особистісного зростання і активного способу життя. Предмети туристських потреб людей виробляються самим суспільством, його історією. Фіксація потреби на тому чи іншому об'єкті туризму може бути як джерелом росту і розвитку особистості, так і причиною хворобливих відхилень. На думку науковців, немає ніякої вродженої потреби в туризмі, вона фіксується в індивідуальному досвіді. Однак її предмети задаються суспільним виробництвом і системою домінуючих в суспільстві цінностей. В туристській активності індивіда має місце феномен «випробування мети дією». Часто мету вважають попередницею туристської дії. Менш очевидна протилежна залежність. Але фактична мета дії (в тому числі і туристської) може бути поставлена лише тоді, коли людина набуває певного досвіду туристської практики. Опредмечування туристських потреб, внутрішній процес туристського цілеполагання, опосередковується «виходами» людини як туриста в плані зовнішнього функціонування і спирається на досвід реалізації туристської активності особи [4,с.41-43]. Також можна сказати, що туризм виступає як сфера надання послуг з психологічного розвантаження та відтворення нових чуттєво-емоційних сторін внутрішнього світу людини. Туризм є необхідним околним шляхом розвитку чуттєвих, пізнавальних зусиль, спрямованих на надбання нового соціального досвіду. Розвиток туризму є одним з найбільш ефективних національних капіталовкладень в розвиток особистості. Туристська активність розвиває людину і як працівника, і як споживача, і як особистість. Виконання людиною певної соціальної ролі і носіння певної маски особистості в певні періоди стомлює людину. Подорожуючи вона знімає «соціальну шкіру» і залишається наодинці зі своїм «Я», відпочиває від життя. Обираючи той чи інший вид або об'єкт туризму, людина відкриває «скелети в шафі», тобто реалізує свої комплекси як невиконання будь-чого в індивіді, в своїх бажаннях або намагається осилити ту сферу або область, де вона в повсякденному житті не може будь-що осилити або подолати. Для багатьох людей пересичення повсякденністю, звичайністю призводить до захоплення туризмом як відхиленням від щоденної неминучості, яка лякає людину повторенням одних і тих самих форм життєдіяльності [5,с.23-27]. **Висновки.** Проблема вивчення туризму носить міждисциплінарний та багатоаспектний характер. Туризм можна визначити як процес здійснення та організації туристичної діяльності, що спрямований на задоволення рекреаційних, пізнавальних, економічних та духовних потреб особи шляхом переміщення суб'єктів в соціальному просторі.

Список використаних джерел

1. Головашенко О.В. Туристична діяльність: людинотворчий вимір// Нова парадигма: Альманах наукових праць. Випуск 20. Запоріжжя: Видавництво ЗДУ, 2000. С.42 - 47.
2. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг URL: <http://tourlib.net/books ukr/lubiceva rtp11.htm>
3. Горішевський П. Сільський зелений туризм: організація надання послуг гостинності: <http://tourlib.net/books green/gorishesky1-3.htm>
4. Головашенко О.В. Туризм як форма активності сучасної особи// Грані: Науково-теоретичний та громадськополітичний альманах. Випуск 4. Дніпропетровськ, 2000. С.41-43.
5. Головашенко О.В. Соціальні функції і види туризму в перехідному суспільстві// Нова парадигма: Альманах наукових праць. Випуск 18. Запоріжжя: Видавництво ЗДУ, 2000. С.23 - 27.